

Deilig er jorden?

Som ung prest valgte jeg engang bort «Deilig er jorden» på den store juledagsgudstjenesten i Flakstad kirke. Det var mildt sagt ikke populært, og den eneste gang jeg har fått et ganske skarpt brev om salmevalg. Denne hendelsen er en av mange som har vist for meg hvor viktig «Deilig er jorden» er for mange mennesker. På juleaften og juledag er den nesten å regne som en del av kirkens liturgi der vi står tettpakket i kirkebenkene, kanskje med bare levende lys i kirkerommet og synger.

Salmen brukes ikke bare i jula. Noen ønsker å ha den i begravelser, og noen i vielser. Det virker som om denne salmen treffer noe i oss, en stemning, en lengsel, ord til en tro som det ikke bestandig er så enkle ord for.

Salmen er skrevet av Bernhard Severin Ingemann i 1850, egentlig bygd over en tysk tekst.

Allerede rett etter at den var skrevet kom protestene: Hvordan kunne det være mulig å synges at jorden var deilig? Verden vitnet da sannelig om noe annet. Ingemann selv hadde opplevd verdens problemer meget sterkt i sitt eget liv. Før han var 20 år var begge hans foreldre døde, og også tre av hans brødre. Tuberkulosen tok mange liv. Samtidig hadde han opplevd hvordan krig og uro preget landet hans, og hele Europa. Verden var sannelig ikke noe rosenrødt sted for ham.

Jeg har alltid tenkt på salmen «Deilig er jorden» utfra to perspektiv. Det første er at dette er en protestsang. Fra min ungdom på 70 tallet er jeg godt kjent med protestviser. Det er sanger vi sang for å tilkjennegi en kamp vi ville stå i, urettferdighet vi ville arbeide mot, fellesskap vi ville tilhøre. «Deilig er jorden» kan forstås slik. Når vi synger denne salmen protesterer vi mot alt som ikke gjør jorden til et deilig sted, vi sier så høyt vi kan at vi vil være med i kampen for at salmens tekst skal virkeliggjøres. Ja vi vet at mennesker på denne jorden langt fra opplever at livet er godt og deilig, vi vet om både rasisme, urettferdighet, overgrep, vold og ondskap. Vi vet at jorda selv er i fare, at vårt forbruk av naturens ressurser er med på å ødelegge den jorda som var vakker og god og fruktbar. Men det er nettopp i visshet og fortvilelse om alt dette at vi synger protestsalmen «Deilig er jorden». Som kristne er vi satt inn i kampen for mennesket og for jorda, og vi viser med å synges dette at vi ikke gir opp.

Noen synes julesangene mister sin kraft fordi de spilles overalt. Du kan gå i et stort kjøpesenter og gruble på hva du skal kjøpe i julegaver, og egentlig gremmes litt for alle har jo alt, og når da «Deilig er jorden» flommer ut fra alle høytalerne, da er det lite kamp for rettferdighet som står i fokus.

Og likevel, kanskje kan denne julesalmen trenge gjennom og gi et annet budskap. Kanskje kan den oppleves som en kampsang i fellesskap når vi syngende går rundt et juletre på et julepyntet torg en eller annen gang i adventstida. Der kan det jo hende at vi plutselig går ved siden av en vi slett ikke kjenner, en fra et annet land og kultur, en som lever et litt slitent liv, en som plutselig er der i fellesskapet. Og da kan det hende at strofen i julesangen som handler om fellesskapet gjennom alle tider får et sterkere og aktuelt innhold:

«Tider skal komme, tider skal henrulle

Slekt skal følge slekters gang»

Vi mennesker på jorda tilhører et fellesskap, vi er et felles pilegrimstog gjennom tiden. Denne salmen vil minne oss på det.

Salmens andre perspektiv er at jorden er deilig fordi Gud er kommet hit. Det synger vi om i siste verset: «Oss er en evig frelser født». Håpet om at jorden skal vær et godt sted for alle har en evig forankring hos Gud. Og ikke bare hos en gudeskikkelse utenfor tid og rom, men hos en Gud som er kommet for å være i vår verden, være der vi mennesker er. Det var det som skjedde den første julenatt da Jesus ble født. Historien om Jesu fødsel er mye mer enn en romantisk historie vi tar frem hver jul. Den er historien om at Gud er i den minste av oss: Gud er i barnet Jesus i krybben, Gud er i flyktningen Jesus da de må dra i hui og hast til Egypt fordi Herodes står dem etter livet; Gud er i den døende Jesus på korset. Gud er i vår verden.

Dette budskapet har kirken forkynt i snart 2000 år. Noen vil si at det har da ikke hjulpet, andre vil si at det er det håpet som har båret mennesker gjennom alle tiders omskiftelser og ondskap, håpet om at Gud er tilstede, håpet om at jorden engang skal bli fullt og helt deilig, troen på at all kamp og alt arbeid nytter.

Julens budskap, midt i alt det paradoksale som fyller vår materialistiske julefeiring, er at det finnes en Gud, det finnes en kjærlighet som er midt i denne vanskelige verden, det finnes et håp om felleskap og glede. Det finnes en deilig

jord. Måtte julen i år gi oss et glimt av dette, og måtte julen i år gi oss nye krefter til aldri å gi opp kampen for at dette skal bli virkeliggjort her og nå.

«For et barn er oss født, en sønn er oss gitt. Herreveldet er lagt på hans skulder. Han har fått navnet Underfull rådgiver, Veldig Gud, Evig Far og Fredsfyrste».

Jesaja 9.6.

Velsignet jul!

Med vennlig hilsen Ann- Helen Fjeldstad Jusnes, biskop i Sør Hålogaland